

Hogyan segítsünk? ? Párbeszéd a cigányságról

A cigányság helyzetéről és jövőjéről beszélgetett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársa, a Kürti Erzsébet Önsegítő Egyesület vezetője, a Bagázs program képviselője és a Van Helyed Alapítvány elnöke. A Budapesti Máltai Fiatalok rendezvényéről a Magyar Kurír katolikus hírportál tudósított.

A március 8-án a budapesti Nyitott Műhelyben tartott beszélgetést Vecsei Miklós, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke moderálta, három kérdést fogalmazott meg, amelyek mentén a beszélgetőpartnerek kifejtették gondolataikat ebben a rendkívül összetett társadalmi kérdésben. Az első kérdés egyben a bemutatkozás lehetőségét kínálta: a résztvevők felelevenítették, hogyan kerültek kapcsolatba ezzel a területtel, a cigánytelepek világával. Kiderült, hogy ezek a „főállású angyalok”, ahogyan Vecsei Miklós nevezte őket, mindannyian beleszerettek e munkába. Az is, aki érdeklődése, származása alapján irányult erre felé, és az is, aki véletlenül csöppent bele.

Bódis Kriszta elmondta, hogy eredetileg szociálpszichológiát tanult, az irodalmi, filmes alkotás során is a művészet társadalmi szerepe érdekelt. 1993-ban forgatta első dokumentumfilmjét a cigányságról. Hogyan lehet kitörni a nyomorból és nem visszaesni bele? – a művészetet mint módszert választotta arra, hogy megkíséreljen választ adni erre a kérdésre. Létrehozta a Van Helyed Stúdiót, amely egymásra épülő programokból álló támogatási rendszer az ózdi Hétes telepen élő hátrányos helyzetű gyerekek megsegítésére.

Erős Emese, a Kürti Erzsébet Önsegítő Egyesület vezetője úgy fogalmazott: „Erre ítélttem.” A roma származású szociális szakember elsőéves egyetemista korában a tiszadobi gyermekvárosban találkozott azzal a mélyszegénységgel, amely később meghatározta az útját. Később Kürti Erzsébet mellett állami gondozott, szenvedélybeteg, pszichésen beteg fiatalokkal kezdett foglalkozni. Az egyesület ezeket a fiatalokat támogatja a tanulás, a munkába állás, a szenvedélybetegségek kezelése terén. Átmeneti szállót és nappali melegedőt tartanak fenn, naponta nyolcvan-kilencven ember fordul meg náluk.

Kovács Krisztina első munkahelye a Bagázs Közhasznú Egyesület, ahol a jogklinika és adósságkezelő program koordinátora. Joghallgatóként Both Emőke, az egyesület alapítója órájára járt, ő hívta el aztán önkéntesnek Bagra, ahol azonnal beleszeretett ebbe a munkába. Lehetősége nyílt arra, hogy ne csak önkéntesként dolgozzon, hanem ez legyen a munkája, a jogsegélyprogram vezetője lett.

Kiss Dávid, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat programvezetője nem erre a munkára készült, az egyetemen is szinte véletlenszerűen került a szociológia szakra, később munkakeresés során pedig szintén véletlenszerűen a monori cigánytelepre. Megvallotta, hogy kezdetben húzódozott, előítéletei voltak, de amikor elvállalta a munkát, egy hét alatt megértette, hogy ott a helye.

Mit tennének a cigányságért, ha a ti kezetekben lenne a hatalom? – hangzott a provokatív kérdés. A válaszadókat – akik napról napra

nagy figyelemmel és odaadással vannak jelen a telepeken, a szegények között – talán váratlanul érte a kérdés, elhangzott gondolataik azonban tanulságosak lehetnek a mindenkori döntéshozók számára. Mindannyian egyértelműen amellett álltak ki, hogy azokat kell meghallgatni, akik a terepen dolgoznak, akik a hétköznapi munkájukból adódóan ismerik a cigánytelepek valóságát.

Bódis Kriszta hangsúlyozta, hogy rendszerszintű program, egymásra épülő, hosszú távú terv kidolgozására van szükség, amelyben partnerek azok az emberek, akikről szó van. Összehívná mindazokat, akik az ország sok száz telepén dolgoznak, és felmérné, hány emberre van szükség ahhoz, hogy minden egyes telepen jelen tudjanak lenni. Külön kezelné az oktatást, mert véleménye szerint nagyon fontos megadni minden gyereknek azt, amire szüksége van; egyforma szintre kell felhozni minden gyereket, azokat is, akik a legszegényebb helyeken élnek. Kiss Dávid azt emelte ki, hogy döntéshozóként az ember nem látja, mi történik valójában a rendszerben, ezért a „szemei” azok lennének, akik a telepeken dolgoznak: felelős döntéseket hozni akkor lehet, ha őket hallgatják meg. Erős Emese úgy véli, fontos lenne pozitív diszkriminációt alkalmazni, mert a fényévnyi lemaradás másképpen nem hozható be. Hangsúlyozta, hogy sok roma fiatal jutott el egyetemre ily módon, és felhívta a figyelmet arra, hogy nagyon fontos lenne a romák számára munkahelyeket teremteni. Kovács Krisztina a jelenléten és a szakmai összefogáson kívül a kommunikáció fontosságát emelte ki, hogy a kisebbségi és a többségi társadalom is tudja egymásról, mit tesznek a köztük álló falak lebontásáért.

Vecsei Miklós ezt követően egy nagy társadalmi indulatokkal terhelt kérdést vetett fel: Mit kezdhethünk azokkal az előítéletekkel, amelyek a többségi társadalom akár jó szándékkal közeledő tagjaiban is kialakulnak a rossz élmények hatására?

Kovács Krisztina elmondta, hogy a bagi telepen sokat beszélgetnek az ott élőkkel azokról a rossz élményekről, amelyeket joggal róhatnak fel azok, akiket sérelem ér, mert letaposják a virágait, leszedik a gyümölcsét, lopnak tőle... Ugyanakkor hozzátette, nagyon fontos megtanítani mindenkinek, különösen a gyerekeinknek, hogy egy-egy ember bűnéért nem szabad egy egész csoportot elítélni. Elmesélte, a közös gondolkodás oda vezetett, hogy Bagon szemétszedő akciókat szerveztek a romák a telepen, és kukát is szereztek maguknak az önkormányzattól. A sérelmeket vég nélkül lehetne sorolni, ami azonban valóban segít, az nem ez, hanem a kis, konkrét lépések, amelyek aztán egyre szélesebb környezetben hatnak – tette hozzá a Bagázs Egyesület programkoordinátora.

Kiss Dávid személyes példával érzékeltette a probléma súlyát: neki magának nehéz volt kimenni a telepre dolgozni, amikor előző nap három cigány fiatal kirabolta a családjá frissen indult kis üzletét. Ugyanakkor azt hangsúlyozta, hogy nagyon fontos ellenállni az általánosításnak. Véleménye szerint szükség lenne a pozitív PR-ra. A híradókban jelenleg ennek az ellenkezője zajlik, a sok más bűncselekmény mellett kiemelten mutatják a romák által elkövetett jogsértéseket. Lehetne hír például az a roma kisfiú, aki matematikaversenyt nyert, és közben meg lehetne mutatni azt a környezetet is, ahonnan jött.

Erős Emese a romák oldaláról közelítette meg a kérdést. Az állami gondozásból kikerülő roma fiatalok később, hajléktalansorsra kerülve még erőteljesebben találkozhatnak az előítéletekkel, ráadásul sokszor nem is tudják, hogy ők miért romák, hiszen nem a roma kultúrában éltek gyerekkorukat. Meg kell tanítani nekik, hogy nem muszáj az előítéletek árnyékában élniük. Meg kell erősíteni a roma identitást, mutatni kell nekik jó példákat.

Bódis Kriszta kiemelte, mennyire hiányzik társadalmunkból a gondolkodásra nevelés, mennyire hiányoznak az interkulturális tapasztalatok. Egy vidéki gimnáziumban tartott előadását említette példaként, melyen a Carlo Párizsban című, egy cigánytelepi sorsból focistaként kitörni szándékozó roma fiatal nehéz történetét feldolgozó regényéről beszélt. Óriási ellenállásba ütközött, kiderült, hogy ezek a fiatalok egyáltalán nem tudják és nem akarják megérteni, mit jelent a másik ember, mit jelent egy másféle világban felnőni. Úgy vélték, ismerik a cigányokat, hiszen velük élnek. A Van Helyed Alapítvány vezetője a gondolkodásra nevelés fontosságát hangsúlyozta azzal, hogy elmesélte: amikor a fiatalok végül előadták a zajos cigány család és a nem cigány család találkozását a buszon, többszöri próbálkozásra sikerült más véget kerekíteni a történetnek, amely már egy kompromisszumos megoldás volt.

A Coffee to Go program estjeinek végén a beszélgetés kibővül, a hallgatók – akiknek nagy része a szociális területen dolgozik – aktívan bekapcsolódnak, érdeklődnek, véleményt nyilvánítanak. Ez alkalommal Orosz Mihály Zoltán érpataki polgármester és Zagyva György Gyula, a Jobbik volt országgyűlési képviselője tettek fel kérdéseket, amelyekre a segítő szervezetek képviselői saját tapasztalataik alapján, illetékességük körén belül fogalmaztak meg hiteles válaszokat. Az áramlopást érintő kérdésre elmondták azokat a tapasztalatokat, amelyeket a kártyás villanyórák bevezetésével szereztek a telepeken.

A kérdezők példákat szerettek volna hallani az eredményekről, és érdeklődtek, hol lehet személyesen megtekinteni ezeket a pozitív tapasztalatokat – mindegyik előadó meghívta őket azokra a telepekre, ahol jelen vannak a romák között. Vecsei Miklós Tarnabodot emelte ki, ahol tizenkét év alatt elérték, hogy minden gyermek továbbtanul, valamint a monori futsalcsapat sikerét, amelynek eredményeként már nem roma egyetemista fiatalok is kérik, hogy velük játszhassanak. Bódis Kriszta az ózdi telepen élő gyerekek tanulmányi eredményeinek javulásáról számolt be, és hangsúlyozta, hogy munkájuk elhivatott szakemberekre, minőségi szemléletre épül, rendkívül igényesek önmagukkal szemben, a valóság alapján állandóan korrigálják a programot.

Végül az önkéntesek bevonására irányuló kérdés kapcsán kirajzolódott, hogy mindegyik szervezet népszerű az önkéntesek körében, számos program szinte csak az ő segítségükkel működhet. Nagy szükség van tehát rájuk – a Budapesti Máltai Fiatalok egyik legfontosabb célja a rendezvénysorozattal éppen az, hogy akiben feltámad a vágy, hogy segítsen, megtalálja azt a szervezetet, ahol szükség van a hozzájárulására.

Forrás: [Magyar Kurír katolikus hírportál](#)

Fotó: Lambert Attila/Magyar Kurír